

Marjoleine Oppenheim-Spangenberg

Haring aan de Seine

Een liefde in Parijs

DE GEUS

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een projectsubsidie
en een reisbeurs van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Bisseling
Literair Agentschap te Amsterdam. Zie ook www.sebes.nl.

© Marjoleine Oppenheim-Spangenberg, 2016

Omslagontwerp Berry van Gerwen

Omslagillustratie © Bob Alberts

ISBN 978 90 445 3389 7

NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV,
Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland. Telefoon: 076 522 8151.
Internet: www.degeus.nl.

Meer weten over onze boeken en auteurs? Meld u dan aan voor onze
nieuwsbrief via www.degeus.nl of volg ons via social media:

De_Geus

DeGeusBreda

Ontmoeting

‘All or nothing at all’, John Coltrane

Wij stonden in de opening van de voordeur. ‘Je mag één koffer meenemen.’ Hij zei het terloops, nam een laatste haal van zijn Gitane zonder filter en schoot hem tussen duim en wijsvinger weg. Mijn ogen volgden de brandende peuk tot aan de rand van de gracht. Ik knikte, stelde me in gedachten de opgestapelde volle vuilniszakken in het gangetje thuis voor. Wat een opluchting. Weggaan. Niet meer de verveloze trappen op en per etage op de overloop ruiken wat voor mensen er wonen.

Hij trok me naar zich toe. Zijn lichaam tegen het mijne, zijn hand op mijn onderrug: hij hoefde maar een pink uit te steken. Zachtjes duwde hij me naar buiten. ‘Tot vanavond’, zei hij en sloot de voordeur. In de frisse ochtendzon daalde ik snel de vier uitgesleten treden van de stenen stoep af naar mijn fiets, gooide mijn tas in het mandje voorop, maakte het slot open en stapte op. In de zondagse stilte hoorde ik de jasbeschermer aanlopen. Ik probeerde er geen aandacht aan te besteden. Straks zou ik hem wel terugbuigen.

Verderop passeerde ik zijn Citroën DS, die ingezakt leek te wachten onder het lichtgroen van de bomen. Sinds kort wist ik dat het zo hoorde, die ingezakte achterkant, het had iets te maken met suspensie en ophanging.

Boy had gelachen om mijn ongerustheid over lekke achterbanden en me plagerig gekust. Ik ving een vleugje vetiver op en in de verte nog iets anders, iets onbekends en zuurs.

We zouden samen vertrekken, de DS stond al dagen klaar, maar een precieze afspraak was niet gemaakt. Dat kon me ook niet schelen. Ik was verliefd. Wat telde was bij hem zijn. Ik fietste naar huis om de laatste spullen in te pakken en de rest op de naastgelegen zolder weg te zetten.

We hadden elkaar een jaar eerder voor het eerst ontmoet op een concours hippique, hij was me tegemoet gelopen: een sterke man met de zekere stap die hoort bij een geslaagd leven. Ik zat op een houten omheining bij een veld waar paarden liepen te grazen, een eind bij de wedstrijdringen vandaan.

De man met wie ik was meegekomen voerde enkele meters verderop een gesprek met zijn wedstrijdrutter. Die had mij toen wij aan elkaar werden voorgesteld vluchtig een eeltige klauwhand gegeven, de teugels er voor altijd in gegroefd. Even keek hij mij aan om daarna zijn blik af te wenden; degene met wie ik was gekomen was getrouwd en de wedstrijdrutter kende de echtgenote. Dit was een ongemakkelijke situatie voor hem.

Niet voor mij, ik was tweeëntwintig en nog onbeschaamd. Bovendien was ik wel wat gewend. Ongemakkelijke situaties herkende ik feilloos en ik schikte mij erin. Het leek dan of ik thuiskwam, waar het bij vlagen ook zo voelde. Daardoor kon ik nu doen alsof er niets aan de hand was.

Zo had ik niets tegen de vrouw van de getrouwde man: ik groeide op met de vrije vriendenkring van mijn moeder in een tijd waarin de lossere moraal – hoewel niet uitgesproken – bijna tastbaar was. Als jong meisje zag ik op de feestjes vanaf de zijkant het speelse flirten van de vrouwen en mannen op wier kinderen ik weleens paste, hoorde ik over de gitaarspeler uit Durgerdam, die het met de vrouwen uit de buurt deed en over de affaires van de Oost-Europese tennisleraar. Later, toen ik zelf kennelijk vrouw genoeg was maar nog wel thuis woonde, kreeg ook ik uitnodigingen van mijn moeders vrienden, die ik tot dan als veilige vaderfiguren beschouwde, om eens een weekendje mee naar de Ardennen te gaan of langs te komen na schooltijd. De tennisleraar en de gitaarspeler probeerde ik gevlaid en nieuwsgierig een keertje uit. Om tot de ontdekking te komen dat ze niet echt geïnteresseerd waren in mij.

Binnen mijn eigen vrienden- en kennissenkring kwam het daar ook vaak op neer. Een avondje in het café kon bijna als vanzelfsprekend leiden tot met elkaar naar bed gaan, alsof we een zak frites gingen eten na een keer stappen. Met elkaar slapen was dan een handeling waar weliswaar opwinding en spanning aan voorafgingen, maar die weinig te maken had met het ware romantische vrijen wanneer ik echt iets voor een jongen voelde en hij voor mij.

‘Mieke is vannacht zo ziek geweest’, was de getrouwde man begonnen in de auto op weg naar het concours hippique. Hij sprak met mij over zijn vrouw alsof we elkaar kenden.

Die middag had hij mij thuis opgehaald in zijn witte Porsche. Te lawaaiig voor de rustige wijk met de lage nieuwbouwhuizen waar ik woonde met mijn moeder en broer. Ik werd er onrustig van en had het idee dat de hele buurt toekeek terwijl hij voor ons smalle tuinpad stopte. Over het

algemeen sprak ik liever op andere plaatsen af. Een paar straten verderop, niet ver van het benzinstation bijvoorbeeld, aan de rand van de Kennedylaan. In het begin zette hij me af voor een van de imposante villa's op de Zuidelijke Wandelweg en ik liet hem in de waan dat ik daar woonde. Onzeker als ik was schaamde ik me voor ons kleine rijtjeshuis, en voor mijn moeder.

Hij was zichtbaar aangedaan. Ik voelde met hem mee. 'Wat vervelend voor je,' zei ik, 'heb je niet voldoende kunnen slapen?' Geen idee had ik.

'Ik heb haar vannacht uiteindelijk gewoon heel hard genomen en vanochtend voelde ze zich een stuk beter.' Hij schakelde naar een hogere versnelling, de auto spoot weg. Ik zweeg. Ik stelde me hem voor met zijn vrouw in bed. Zag wat ik ook zag wanneer hij op mij lag en dat wat mij opwond. Zijn billen, een gedeelte van zijn schouders en hoe het rook, hoe zijn stem klonk. Voor het eerst sinds we elkaar kenden voelde ik lichte afkeer.

Nu zat ik op de omheining en wachtte tot hij klaar was met zijn gesprek. In de verte naderde een echtpaar: gouden Rolex, witte broek en cowboylaarsjes voor haar; hij droeg een linnen jasje met schoudevullingen, een shirt en een gebleekte spijkerbroek.

De man van het echtpaar, vlakbij gekomen, schoot tussen zijn vingers een sigarettenpeuk weg. Hij keek mij met een open blik aan, stak zijn hand uit en zei: 'Zo, leuk om eindelijk kennis met je te maken, ik herkende je direct. Dan heeft over je verteld.' Mijn schoen slipte over het gladde hout. Een fractie van een seconde later lag ik in de modder. Het gelach van de vrouw, mijn getrouwde vriend en de paardenman met de knoestige handen droeg ver over het veldje. Ik probeerde op te staan, maar de kleverige modder bemoelijkte het. Een

sterke arm onder mijn schouder zette mij snel en luchtig rechtop.

‘Dank je’, zei ik.

‘Boy’, zei hij, ‘en jij bent Marjoleine, toch? Hier, neem mijn jasje, dat camoufleert de modder een beetje.’ Hij sloeg het om mijn schouders.

De anderen waren inmiddels druk met elkaar in gesprek. Mijn vriend vroeg of ik mij pijn had gedaan en richtte zich, na mijn ontkenning, weer tot zijn wedstrijdruiter. Ik zag onmiddellijk de afstand in zijn ogen: ik was niet perfect geweest. De vrouw ging bij hen staan.

Ik klom opnieuw, zo goed en zo kwaad als het ging, op de bovenste balk van de omheining. Boy stak een sigaret op en begon een gesprek, een prettig gesprek. Hij stelde mij op mijn gemak, leek geïnteresseerd, ik zag dat ik hem iets deed. Hij gaf mij zijn telefoonnummer, hij zei het leuk te vinden om nog eens verder te praten. Ik onthield het nummer.

Een klein jaar later belde ik hem vanuit een telefooncel ergens in Zuid-Frankrijk, waar ik een korte week op vakantie was. Ik had gehoord dat hij van de ene op de andere dag zijn zaken, zijn vrouw en zijn zontje in de steek had gelaten. Hij was op een ochtend vertrokken met de receptioniste.

Omdat ik hem niet te spreken kreeg liet ik een boodschap achter. In een opwelling gaf ik mijn telefoonnummer door maar niet mijn naam. Ik was bang dat de getrouwde man erachter zou komen dat ik met Boy wilde afspreken. Zij kenden elkaar goed.

Hij belde mij niet terug.

Boy kwam met grote regelmaat terug in mijn gedachten, veroorzaakte een fysiek gevoel van gemis terwijl ik niet kon weten wat ik miste. Op die ene ontmoeting na, kende ik hem

niet. Ik had zoiets niet eerder ervaren.

En soms dacht ik op straat zijn lach te horen, de geur van zijn Gitanes te ruiken. Vluchtig was het, instinctief, op een bijna onderbewuste manier. Een echte verklaring had ik er niet voor, behalve dat ik was geraakt door zijn oprechte belangstelling tijdens die eerste ontmoeting. Ik voelde mij onherroepelijk in zijn richting geduwd, alsof er geen ontkomen aan was.

Soms kwam mij even het zorgzame gebaar in gedachten van het jasje om mijn schouders na mijn val, omdat het zo schril af had gestoken bij de reactie van de getrouwde man. Misschien was ik tijdens die korte ontmoeting verliefd geworden? Dan was het in ieder geval geen allesverlammende verliefdheid, niet zo dat mijn dagelijks bestaan plotseling op-hield, nee, integendeel: ik leek energie te krijgen van het idee hem opnieuw te ontmoeten.

Ik herinner me uit die periode makkelijk gehaalde tentamens voor een tot dan toe moeizaam op gang gekomen studie omdat er zo veel afleiding was.

Toen ik nog thuis woonde volgde ik gewoontegetrouw het ritme van ons gezinsleven, maar eenmaal uit huis was het ingewikkeld om mijn net verworven vrijheid vorm te geven en de beschikbare ruimte goed in te delen. Nu kreeg ik meer zin om in te gaan op stof die ik tot dan min of meer automatisch, en zonder al te veel interesse, tot mij had genomen.

Had die nieuwe focus te maken met hem? Of had ik gewoon mijn draai gevonden nadat ik, net uit huis, een tijdje chaotisch had aangerommeld?

Omdat ik bij mijzelf geen diepgaande passie ontdekte zoals sommigen van mijn vrienden, die vanaf hun vroege jeugd al wisten dat ze arts wilden worden of de politiek in zouden gaan, koos ik voor een studie waar je volgens de toen gel-

dende regels 'altijd mee uit de voeten kon'. Rechten stond in dat rijtje. Net als economie, culturele antropologie, kunstgeschiedenis en ook Nederlands.

Mijn leerboeken raakten gebruikt en beduimeld door de bladzijden die ik omvouwde om me passages te herinneren; collegedictaten schreef ik meer naar de essentie omdat ik de colleges regelmatiger en met belangstelling volgde. Geleidelijk aan verdween de rusteloosheid die me vaak overviel wanneer ik alleen thuis was op mijn zolderkamer aan de Ceintuurbaan, bang om iets te missen wat elders gebeurde.

En zo kwam het dat ik avond aan avond zat te werken aan mijn kleine eettafel, redelijk op tijd ging slapen, opstond om colleges te volgen, oplette bij werkgroepen en met een zeker gemak de tentamens voorbereidde waar ik een jaar eerder zwaar tegen op had gezien. Ook deed ik vaker echt boodschappen, vulde mijn ijskast en at meer thuis, draaide 's avonds platen, keek nauwelijks tv en las de nog ongelezen boeken uit mijn boekenkast.

En ik dacht aan hem: hoe het zou zijn om hem beter te leren kennen, met hem te praten en met hem te vrijen. Ik stelde me voor hoe hij mij zou uitkleden, me zou aanraken en hoe ik dan mijn verlangen naar hem zou vieren. Soms viel ik in slaap met de vage herinnering aan zijn gezicht, zijn lach en een paar plagerig uitgesproken woorden vlak bij mijn oor. Zijn geur.

Langzamerhand plantte ik in dat jaar mijn voeten in vaste aarde en ontwikkelde meer inzicht in wie ik was en vooral in wie ik durfde te worden. In dezelfde periode wijzigde ik iets in de omgang met mijn vrienden. Stonden vriendschappen voorheen meer in het licht van mijn onlesbare dorst naar gezelschap – ik vond het tijdenlang maar moeilijk om alleen te zijn – nu sprak ik af omdat ik het fijn vond in juist hún gezelschap.

schap te zijn en ging het er minder om mijn eenzaamheid te dempen. De teneur van gesprekken veranderde naarmate ik mijn eigen mening durfde te formuleren: ik dacht anders – beter – na en ontwikkelde langzaam maar zeker een bredere kijk op de wereld waarin we leefden, en waar ik steeds bewuster deel van probeerde uit te maken.

Enkele vriendschappen zei ik op, één keer per telefoon; ik voelde me beschaamd na afloop. Andere keren nam ik zelf geen contact meer op, of belde niet terug. Ik had al een tijd het onbehaaglijke gevoel dat ik sommige vriendschappen eenzijdig in stand hield, tevergeefs hunkerend naar wederkerigheid. Het resultaat van mijn nieuwe onverschilligheid deed mij weldadig aan.

Mijn officiële vriendje GJ, die ik sinds de middelbare school al kende, merkte nauwelijks iets aan mij. Hij was druk met zijn eigen studie, zijn bijbanen, zijn vrienden, rugby, het dispuut waar hij graag was, de nieuwe vrienden die hij gemaakt had en, soms, zijn avontuurtjes met andere meisjes.

Wij gingen met elkaar om sinds mijn zestiende; na een periode van verliefdheid had er zich tussen ons een diepe kameraadschap ontwikkeld. Wij wisten van elkaar waar we vandaan kwamen. Hij kende de achtergrond van mijn huiselijke omstandigheden goed: alleenstaande moeder met een kampverleden en een broertje. Hij ervoer hoe wankel het evenwicht soms was bij ons thuis, hoe onzeker ik mij zo nu en dan voelde bij de onberekenbare stemmingswisselingen van mijn moeder.

In het weekend kwam hij slapen in het eenpersoonsbed op mijn meisjeskamer, hij bleef regelmatig eten en ging gesprekken – zelfs de moeilijke, die met mijn moeder – niet uit de weg. GJ voelde zich thuis bij ons.

Ik was ook graag bij hem: zijn ouders waren gastvrij en